

Intenzivní a měnící se vztah společnosti a sociální práce.

Pavla Kodymová

Nakolik jsou společnost a sociální práce chyceny v intenzivním a měnícím se vztahu zdůraznila Jiřina Šiklová v jedné z prvních českých učebnic věnovaných sociální práci po roce 1989 konstatováním, že: „Formování sociální práce jako oboru je nekončící proces, během něhož obor „dohání“ měnící se společnost, ve které se objevují nové problémy a známé problémy mění svou váhu (...). Proto sociální práce nebude mít nikdy dlouhodobě stabilní, jednoznačný obsah a nikdy nebude možné tuto disciplínu vyučovat po několik let stejným způsobem. V tom je obtížnost i výzva sociální práce.“

V definici Mezinárodní federace sociálních pracovníků (IFSW) je mimo jiné uvedeno, že: „sociální práce je profese založená na praxi a akademická disciplína, která podporuje sociální změnu a rozvoj, sociální soudržnost a posílení a osvobození lidí. Principy sociální spravedlnosti, lidská práva, kolektivní odpovědnost a respekt k rozmanitosti jsou pro sociální práci zásadní.“ Aby toho mohli sociální pracovníci dosahovat, musí disponovat znalostmi, dovednostmi a hodnotami vycházejícími ze souboru těch stávajících i nově vytvářených. A tak z hlediska více než stoleté historie rozvoje sociální práce jako profese můžeme tento proces nazvat neustále probíhající transformací „včerejšího“ souboru profesních dovedností.

To ostatně předjímá ve svém názvu „A Social Europe is Possible Where No One is Left Behind“ celosvětová konference IFSW, kterou budeme v roce 2023 hostit v Praze. Znovu se vrátím k historii. V roce 1932 jsme patřili mezi státy, které prostřednictvím národních sdružení sociálních pracovníků navázaly mezinárodní spolupráci. Tato spolupráce vedla k založení Mezinárodního stálého sekretariátu sociálních pracovníků, předchůdce IFSW. Sekretariát sídlil v Berlíně, a když bylo jeho fungování v době druhé světové války ohroženo, byl přesunut do Prahy, ačkoliv i zde byla činnost sdružení sociálních pracovníků silně omezena. Poválečné geopolitické uspořádání naší zemi na dlouhá léta odklonilo z euroamerického proudu rozvoje profese. Sociální pracovníci v době státního socialismu přesto mnohé dokázali, což je zatím neprávem opomíjeno. Původní společnost sociálních pracovníků prošla řadou změn, aby v roce 1970 po opakované snaze o její zrušení našla své místo pod Společností zdravotních sester při lékařské Purkyňově společnosti. Sociální pracovníci zde vytvořili samostatnou sekci, v níž působili až do roku 1989. Po celou dobu sekce vyvíjela snahu udržet kontakt se zahraničními kolegy a přinášet nové podněty a myšlenky. Celosvětovou konferencí se tak kruh z historického pohledu uzavírá. Jsme zpět již po tři dekády, znovu také jako součást organizace, která rozvíjí naši profesi, což dnes znamená podporu několika milionů sociálních pracovníků po celém světě. A za to patří dík Společnosti sociálních pracovníků, která bez ohledu na ne/přízeň doby své úsilí setrvat v kontaktu se zahraničními kolegy nikdy nevzdala.

V duchu mezinárodní spolupráce vám zimní číslo časopisu přináší pohled na perspektivy sociální práce jak českých, tak zahraničních autorů zdůrazňujících ve

svých příspěvcích rozmanitost, s níž profese čelí novým výzvám. Je tomu tak nejen v článku W. Lorenze „Social work epistemology in political contexts — historical reflections and future perspectives“, v rozhovoru na téma „Mezinárodní spolupráce ve vzdělávání v sociální práci“, který vedla T. Matulayová s prezidentkou Mezinárodní asociace škol sociální práce A. Campanini, ale také ve všech ostatních příspěvcích. Jde o bohatou nabídku domácích a zahraničních prací v rubrikách akademických textů a odborných sdělení. Těší mě, že se snažíme ke své profesi přistupovat jako dobří hospodáři a myslíme na to, v jakém stavu ji budeme předávat budoucím kolegům. Čím se zabývají oni? Jaké si kladou otázky? To vám zprostředkujeme již tradičním oddílem věnovaným studentským pracím.

Ráda bych editorial zakončila ryze optimistickým výhledem do roku 2023. Brání mi v tom vědomí, že před sociální prací stojí nelehké úkoly v nápravě důsledků stále ještě nezvládnuté krize spojené s COVID-19 a aktuálně probíhající ruskou invazí na Ukrajinu. Ta vyvolala rozsáhlé humanitární, migrační a uprchlické krize a přidala rizika poklesu globální ekonomiky. Přece jen je ale možné zvolit náhled s poloplnou sklenicí v ruce. Pandemie nám udělila velmi důležitou životní lekci, jíž je poznání, že péče sociálních pracovníků o sebe není projevem sobectví. A my jen doufáme, že se vám v čase, který si zvolíte k odpočinku, stane toto číslo časopisu příjemným společníkem.

Za celou redakci vám všem přeji dobré a pevné (odhodlané?) vykročení do roku 2023.